

En resum, doncs, en els dos vessants dels Pirineus centrals i occidentals tenim l'antiga variant amb *o*, reducció de *oi*, comparable a la ja observada en els Alps, i això tant en tot el gascò com en l'Alt Aragonès i els nostres Pallars i Ribagorça; mentre que en el llenguatge occidental (de Tolosa a l'Arieja) hi ha *o*, l'altra reducció: ací amb consonant senzilla (i sonoritzada) *-c-*, mentre que la forma gascona-pallaresa-aragonesa sembla presentar *-cc-* doble no havent-hi sonorització enlloc.

Per als detalls de les formes castellanques podria limitar-me a remetre a l'article *BREZO* del DCEC. Com allí indico, la base de les formes castellanques és *BROCCU* evolucionada normalment en *brueço* cast. ant. avui reduït normalment a *breço* (escrit ara *brezo*) (hi ha formes semi-basques *berozo*, *beruzo*, amb la dissolució basca de *br-* en *ber-*).⁹ Això s'explica per un trasllat de la semivocal *i*, tal com el que veiem en celtismes com *LEUCA* > *LECUA*, que al mateix temps que adapta el mot a tants celtismes i noms de planta en *-io-*, eliminava el xocant diftong *oi*; també podria ser que es tractés d'un derivat amb veritable amplificació sufixal en *-io-* (així com hem de suposar de tota manera en el cas de *BROSSA* **vro(1)cia*), seguida d'eliminació del diftong (ajudant-hi llavors encara la dissimilació). Quant a la consonant intermèdia, el tipus de timbre sord de la *ç* del castellà antic faria suposar *-cc-* doble, com en les formes que hem anat veient en els Pirineus centrals i en els Alps.¹⁰

DERIV.: *Bruguer* (veg. supra; i en b.-ll. de Cat. ja *brugr* 1027; *brugario* 918 i 8 o 10 més Bast.-Bass., *GLMCat.*, p. 297). *Bruguera* [1640, *DTorra*; Belv.; però ja *brugera* a. 1052 i 5 exs. de *brugaria*, *brucaria*, la forma llatinitzada *brugaria*, *brucaria* des de 985 a 1189 en Bast.-Bass., *GLMCat.*, p. 263], i com a nom de poble, V. de Ribes, etc., des de l'Alta Edat Mitjana [per a l'oc. i fr., veg. supra]; *brugar* [1650, *DTorra* i Lacav.]; *bruguerola* ['brugua' en una part del Princ.]; *bruguerós*. ¿D'ací potser *burguer*, *burguera*, menes de fogons, que al principi cremarien amb *bruc*? *Brucatera* 'tros de muntanya ple de bruc' (Montseny, 1931; *AlcM*). *Brucataire* 'el qui treballa en soques de bruc per a pipes' [*CostumCatManc.*, 1]; *brucar*, *brucam*.

Brúcol, que algun naturalista (veg. el llibret de Masclans) ha atribuït a la Vall de Boí no l'hi he sentit mai en tal significat: deu ser confusió de *brocal* (veg. supra) amb el nom d'una altra planta ben diferent, el *bricol*.¹¹

Més coneguda, la *bruga* 'Calluna vulgaris' espècie de bruc nan, dita en altres llocs *cipell*: usat a l'Alta Cerdanya (Conill, *Rev. de Roussillon* II, 37), a la Jonquera i altres valls de més al Sud: als cerdans els he sentit a pronunciar *brúia* (Portè, Er, 1959), *abrugues* en el Baix Conflent (Serrat de les *Abrugues* a Casa-fabre, 1960); a l'Alt Vallès s'usa una variant *salabrugua*,¹² que semblaria resultar d'un encruentament o composició de *bruga* amb un altre nom. És ben curiós, però, que a Conat (Conflent) vaig anotar (1960) *alabruc* i *labruc* com a nom local de la bruga o salabru-

ga: em suggereix una forma cèltica prefixada **AREVROIKO-* (o **ARABROICA*), amb el prefix cèltic tan conegut *ARE-* 'pròxim a': d'on **ARABRUCUS*, *-BRUCA* 'la pròxima o semblant al bruc', amb dissimilació de *-r-* en *-l-br-*, com és normal (en *salabrugua* s'hi hauria potser aglutinat la *-s* de l'article plural pronunciada tot seguit sorda com a inicial corrent de noms de planta: *sajolida*, *setge*, *salat*, *salicorn*, *salenca*, *sarga*, *cepell*, etc.).¹³

Amb una altra contaminació és *bronsa* nom de la bruga o bruc femella que he sentit a Sant Hilari, Amer i St. Aniol de Finestres (1960-64) i a molts altres llocs del Nord del Princ., del qual ja he parlat a l'article *BROSSA*, i que ja he explicat allí dins el conjunt de la família cèltica de *BRUC-BROSSA*. *Esbrugar* que s'alteraria en *esburgar* val. 'desbrossar, aclarir' per la corrent metàtesi, ajudant-hi molt possiblement la influència de (*ex*)*purgar* (i de *burcany*, veg. *AlcM*): «*desburgar* els alentorns dels familiars del poeta», «*desburgar* els significats dels noms de lloc» (NPrimitiu GzSerrano, *ACCV* VIII, 108, *BSCC* XVI, 302); maestr. *esburgar* «indagar, escudrinyar»: «Blasco --- a sos tinentes convoca --- ab ells la força explora d'aquell perill sinistre --- també la opinió *esburga* d'uns propis, --- que --- anaven-li a Morella socós a demanar» GaGirona (*Seidia*, 280, 54).

¹ *Bruc* glossa catalana i *brucus*, llatí (pp. 272, 36) figuren traduïnt un hispano-àrab *burük*, que en realitat no és més que una lleu arabització d'un mossàrab *bruk*, en el *Vocabulista RMa.*; podrien ser 'bruc' però és també possible que encerti Dozy (*Suppl.*) en entendre que es tracta d'un nom mossàrab del pugó, que és *brucus* en baix llatí, i n'hi ha alguns pocs testimonis en cast. antiq. *brugo* i gr. *βροῦχος* (o *βροῦχος* formes dels diferents mss. de Teofrast) i sembla venir del grec; si bé d'aquest no n'hi ha altres testimonis catalans. I encara que pot semblar que *PAlc.* decideixi la qüestió a favor de Dozy donant un hisp.-àr. (< mossàr.) *vu'ruq* (amb nom d'unitat *vu'ruca*) «pulgó que roe las viñas», en realitat no és així perquè (com indico en el *DCEC*, s. v. *brugo*) aquest mot de *PAlc.* més aviat sembla venir de *ERŪCA* 'eruga'. — ² Fins als parlars lldants amb el Baix Rosselló: allí, és clar, amb la *ü* tirant cap a *œ* pròpia de la fonètica local; anoto *brük* (quasi *bræk*) a Vingrau (1960). — ³ On va en nominatiu, amb *-s* de cas recte. Rayn. (I, 267), en la cita d'aquest poeta, imprimeix *brus* i no *brucus*, cosa que li corregiren Chabaneau, *RLR* xxxii, 212, Levy i d'altres (veg. el *PSW*). Encara que la *-c* aviat es perdé en alguns sectors del territori occità, el Roine, p. ex., i no solament allà, i d'ací la confusió que fan Mistral (*TdF*, s. v. *brusc*) i Rayn. amb el tipus *BRUSCUS* 'gallerans' (veg. *BRUSC*); sense més comprovacions hem d'admetre que, digui el que digui tal o tal ms. de Marcabrú, el trobador devia usar *brucs* cas recte de *bruc*: «d'on reviu la genest' e-l *bru*<*c*>*s*, / e florisson *ll* presseguiers». — ⁴ Sentit a tota la zona costera, almenys des de l'extrem Nord fins a Vilafamés (on me l'anomenen i en veig